

УДК93:355.404.51(73)»1914/1918»

<http://doi.org/10.17721/2521-1706.2016.01.175-183>

Юлія Гончар,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

БОРОТЬБА ПРОТИ ПІДРИВНОЇ ТА ШПИГУНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД США У РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

***Анотація.** В статті аналізується значення вивчення досвіду США після вступу до Першої світової війни для сучасного українського суспільства. Характеризується американська історіографія діяльності державної влади США по забезпеченню національної безпеки і суспільної стабільності в умовах війни. Аналізуються проблеми, що постали перед керівництвом США в 1917 р., та характеризуються основні заходи влади по боротьбі із підривною та шпигунською діяльністю.*

Намагаючись максимально точно розкрити поставлені завдання автор акцентує увагу на подіях та обставинах, які виходили із загальної геополітичної ситуації в період Першої світової війни. Для неї одним з важливих чинників, які актуалізують дослідницькі проблеми у галузі всесвітньої історії є наявність співзвучності поточної історичної ситуації з обставинами минулого і необхідність залучити досвід інших країн для розв'язання сучасних проблем. Разом з тим, дослідниця зауважує, що зазначена проблематика не стала предметом спеціальних досліджень радянських і пострадянських науковців. Увага американістів була і залишається прикутою в першу чергу до мотивів, геополітичних амбіцій, успіхів та прорахунків зовнішньої політики та дипломатії США. Внутрішня ж політика американського керівництва періоду 1917 – 1918 рр., як і суспільна ситуація в цілому, тривалий час шаблонно описувались як репресивна та реакційна.

***Ключові слова:** США, Перша світова війна, The Selective Service Act, Espionage Act.*

Одним із важливих чинників, що актуалізують дослідницькі проблеми у галузі всесвітньої історії є наявність співзвучності поточної історичної ситуації з обставинами минулого і необхідність залучити досвід інших країн для розв'язання сучасних проблем. Українське суспільство сьогодні, вочевидь, потерпає не тільки від стану неоголошеної війни, але й від того суспільного феномену, що є неочікуваним для пересічної свідомості, вихованої на міфологізованих лубочних історичних стереотипах. Мова йде про суспільний розкол, наявний щодо таких важливих питань як ставлення до війни, до агресора, оцінка діяльності владних інститутів по забезпеченню внутрішньої безпеки. Українське суспільство виявилось неготовим як до можливості бути втягнутим у війну, так і до факту відсутності консолідованості в умовах війни. Для українських державних органів влади вкрай складним виявилось питання методів та заходів реагування на загрози внутрішній безпеці з боку як ворожих агентів, так і внутрішніх опонентів влади. За цих обставин звернення до історичних аналогій можуть виявитись виключно

корисними. Дослідження досвіду участі США в I Світовій війні можуть засвідчити неунікальність ситуації в українському суспільстві та надати своєрідну точку відліку в оцінці ефективності політики влади щодо підтримки внутрішньої безпеки, а також її потенційних наслідків для суспільного розвитку в майбутньому.

Попри значні відмінності обставин входження у війну та потенціалу двох країн, на наш погляд, існують суттєві спільні риси, що актуалізують такий аналіз. По-перше, це пацифізм населення, який впливав не стільки із його менталітету, скільки із усталених політичних установок державної влади. Так, загальновідомий ізоляціоністський зовнішньополітичний курс США, передбачав повну неможливість втягнення саме у європейські війни. Українська зовнішня політика, яка від початку будувалась на засадах нейтралітету та багатовекторності, також не передбачала жодної можливості воєнного зіткнення, особливо із Росією. Другою обставиною, що дозволяє проводити історичні паралелі, є відсутність етнічної гомогенності населення країни, наявність в ньому представників того народу, з яким ведуться воєнні дії. І третя, не менш важлива, риса – це неготовність збройних сил до війни. Можна назвати ще одну обставину, яка уподібнює ці дві розділені століттями війни – це те, що такий мобілізуючий і консолідуєчий суспільство чинник як наближення театру воєнних дій був повністю відсутній в США, а в сучасній Україні доволі швидко втратив своє значення через локалізацію воєнних дій окупованими територіями.

Слід зауважити, що зазначена проблематика не стала предметом спеціальних досліджень радянських і пострадянських дослідників. Увага американців була і залишається прикутою в першу чергу до мотивів, геополітичних амбіцій, успіхів та прорахунків зовнішньої політики та дипломатії США. Внутрішня ж політика американського керівництва періоду 1917–1918 рр., як і суспільна ситуація в цілому, тривалий час шаблонно описувались як репресивна та реакційна.

Серед американських істориків проблема стану американського суспільства та внутрішньополітичних заходів періоду Великої війни привертала значну увагу. Адже саме опозиційність війні у американському суспільстві і репресивні дії влади в рамках боротьби зі шпигунством, підривною діяльністю та інакюдством розглядалися як підґрунтя до наступних неоднозначних і навіть горезвісних сторінок історії США, таких як кампанії «червоної загрози» 1919–1920 рр. та «полювання на відьом» епохи «маккартизму» у період після Другої світової війни. Пік уваги до даної проблеми приходиться саме на 1950-ті рр. на хвилі засудження поточної внутрішньої та зовнішньої політики уряду США. В цей період з'являються праці Джона Хайема «Чужинці на Землі: моделі американського нативізму 1860–1925» [4], Х. К. Петерсона і Джілберта К. Файта «Опоненти війни 1917 – 1918» [9]. Автор ще однієї праці, що побачила світ у 1955 р. «Червона загроза: дослідження національної істерії, 1919–1920» [7] Роберт К. Мюррей сам ледь не став жертвою «маккартизму», зазнавши значних перешкод під час спроби видати своє дисертаційне дослідження у 1953 р. Критичною щодо дій влади є праця лівого інтелектуала Джеймса Вейнштейна «Антивоєнні настрої і Соціалістична партія» 1959 р. Він зауважив, що нехтування істориками темою народної опозиції до діяльності уряду в умовах Першої світової війни є прямим наслідком прагнення замовчати значення і дискредитувати Соціалістичну партію США, як основну антивоєнну силу [13, с. 215].

Переважно негативні і лінійні оцінки політики американського керівництва періоду Великої війни, що домінували в цих дослідженнях, були радше

проектуванням сприйняття авторами сучасної їм ситуації у минуле. Одночасно саме вони вплинули на погляди науковців ери В'єтнаму та 1970-х рр. [5].

Подібний чорно-білий погляд на проблему представлений у главі з показовою назвою «Війна є здоров'ям держави» книги знаного американського історика Говарда Зінна «Народна історія Сполучених штатів», що вийшла у 1980 р. [15]. Попри контроверсійний характер, праця пережила декілька перевидань, останнє з яких у 2009 р. Головна увага у главі, присвяченій Першій світовій, приділена діяльності уряду по переслідуванню соціалістів та антивоєнних активістів, що, вочевидь, відповідає політичним переконанням автора, відомого своїми соціалістичними, анархічними та антивоєнними переконаннями [12].

В тому ж 1980 р. світ побачила книга одного із найбільш шанованих сучасних американських істориків, лауреата Пулітцерівської премії в галузі історії, професора Стенфордського університету Девіда М. Кеннеді «Ось тут: Перша світова війна і американське суспільство» [6]. Автор відступає від традиції безумовного засудження державної політики і подає багатовимірну і глибоку картину процесів, що відбувались в американському суспільстві під впливом війни, щоправда, показово називаючи її «війною за американську свідомість» («the war for the American mind») [6].

Повноцінне висвітлення різних аспектів даного періоду історії США не зняло для американської історіографії проблеми дати більш зважену оцінку діяльності уряду в умовах війни. Так, американський історик професор Пенсильванського державного університету Філіп Дженкінс у своїй праці 1996 р. зауважує, що, не заперечуючи фактів юридичної несправедливості та народного віджілантизму, вжитих в ім'я національної безпеки в умовах загальнонаціональної істерії шпигуноманії, дослідники мають дати більш об'єктивну оцінку тих реальних загроз саботажу і шпигунської діяльності, які постали перед американським урядом. Висновки Ф. Дженкінса звучать як поміркована антитеза домінуючим в попередніх дослідженнях оцінкам. Він, зокрема, зауважує: «Саме розуміння того, що найменший натяк на сумнівність необхідності військових зусиль може відкрити ворота до загальносуспільного опору або заколоту обумовило ступінь жорстокості кампанії «американізму» 1917 р.» [5]. Слід зауважити, що позиція Ф. Дженкінса певною мірою співзвучна з висновками роботи одного із найавторитетніших істориків США Фредеріка Л. Паксона, чия комплексна робота «Американська демократія і Світова війна» вийшла у 1939 р. [8]. Певна апологетика політики влади, притаманна цій монографії, на наш погляд, не знижує цінність висновків історика.

Отже, аналіз досліджень американських авторів засвідчує, що основний дискурс американської історіографії з даної проблеми полягає у визначенні міри допустимої жорстокості внутрішньої політики держави в умовах війни та у питанні, як розрізнити і виокремити репресивну діяльність держави проти інакодумців або радикалів від необхідних зусиль по боротьбі зі справжньою підіривною діяльністю. На наш погляд, такі питання є напрочуд співзвучними проблемам сучасного українського суспільства, що підтверджує актуальність вивчення американського досвіду періоду Першої світової війни.

Наслідки вступу у війну для американського суспільства визначаються складністю тих викликів, які постали перед американською владою в результаті безпрецедентного рішення взяти участь у повномасштабній європейській війні.

Нехтування цим аспектом означає допущення певної екстраполяції сучасного стану американської суперпотуги у минуле.

Адже попри колосальний промисловий і економічний потенціал країна була абсолютно не готовою до ведення війни. Загальновідомим є факт, що американська федеральна армія була занадто малою задля ведення війни у Європі. На 1914 р. федеральна армія нараховувала лише 100 тисяч осіб [10]. Більш чисельна міліція штатів, відома як Національна гвардія, не могла використовуватись урядом за межами США. Проблема готовності США до умов втягнення у війну (в першу чергу з Мексикою) почала обговорюватись вже у 1914 р. Результатом чисельних компромісів між різними гілками влади став Національний оборонний Акт (National Defense Act), введений в дію лише у червні 1916 р. Він розширив повноваження уряду по використанню Національної гвардії та узаконив збільшення Регулярної армії в наступні 5 років до 175 тис. в умовах мирного часу з правом її збільшення за рахунок добровольців на випадок війни. Проте на момент прийняття Декларації про вступ у війну сухопутні збройні сили, які знаходились у розпорядженні уряду ледь сягали 225 тис. осіб, з яких близько 80 тис. нацгвардійці на федеральній службі [10]. Така чисельність була незрівняною із європейськими арміями, мобілізованими на той час. В. Вільсон сподівався на укомплектування Американського експедиційного корпусу за рахунок добровольців. Але через 6 тижнів до війська добровільно записались лише 73 тис. осіб [15]. Отже, президенту прийшлося йти на нелегке рішення, яке суперечило американській традиції і просити конгрес ухвалити Закон про вибіркову військову повинність (відомий як Selective Service Act чи Selective Draft Act), який надавав президенту право запровадити військовий призов. Для американської свідомості сам принцип військової повинності був чимось одіозним. Показово, що попередньо військовий призов в США оголошувався в умовах Громадянської війни. Проте невинуваті втрати серед добровольців під час американо-іспанської війни та негативний досвід Англії, яка в перший рік війни втратила цвіт нації, що загинув через відсутність військового вишколу офіцерів-добровольців, визначив курс уряду на формування професійного війська [8]. Акт, що вступив у дію 18 травня 1917 р. дозволяв Вільсону призвати на військову службу і підготувати 1 млн. чоловіків [1]. Закон приписував встати на облік всім чоловікам у віці від 21 до 30 років (під час дебатов початково вирішено не призивати хлопців віком 18-20 років, адже вони не мали навіть права голосу) [8]. Згодом вікові рамки були розширені від 18 до 45 років.

За результатами призовної кампанії за дев'ятнадцять місяців участі США у війні 24 млн. американців встали на облік, з них 2,7 млн. було призвано до збройних сил, склавши Національну армію [14]. Зрештою, американські збройні сили наприкінці війни склали 4 млн. піхотинців («Doughboys»), вперше в історії США оформившись рішенням міністра війни Пейтона К. Марча від серпня 1918 р. у єдину Армію Сполучених Штатів [10, с. 400].

Попри такі кількісно вражаючі результати не слід забувати, що держава змушена була в екстреному порядку організувати призовну службу, споряджати, озброювати, навчати і тренувати новостворену армію. Якість же новоствореної армії засвідчується її втратами: більше ніж 53 тис. вбитих і 240 тис. поранених американських солдат в обмежений період їх задіяності у бойових діях на Західному фронті [11]. Як зауважив Девід М. Кеннеді, втрати стали результатом недостатньої підготовленості армії та недосвідченості офіцерів. Погано навчений та «зелений» Американський експедиційний корпус зробив свій внесок у перемогу

скоріше психологічно пригнічуючи противника своєю кількістю. Щоправда, саме участь американських збройних сил у 1918 р. Кеннеді оцінює як таку, що скоротила війну щонайменше як на рік, припинивши подальше кровопролиття з обох боків [6, с. 204-205].

Крім військової, перед американським урядом постала проблема фінансового забезпечення участі у війні. Обмежений існуючою структурою урядових асигнувань президент змушений був звернутись до Конгресу з проханням про дозвіл на збільшення «стелі» боргових зобов'язань держави. Але сума, потрібна уряду була незрозумілою. Підрахунки видатного фінансового експерта професора Колумбійського університету Е. Р. А. Селигмана які показали, що тільки перший рік війни буде коштувати уряду 10 млрд. дол. викликали посмішки скептицизму – цифра виглядала астрономічною. Адаже Казначейство США мало справу із зовсім іншими цифрами. Впродовж 1914–1916 середньорічний рівень поступлень складав 737 млн. дол., а виплат 718 млн. дол. [8]. Головне ж питання полягало у виборі методу наповнення військового бюджету. Більшість воюючих країн фінансували війну за рахунок кредитів. Тільки Англія вибрала шлях збільшення оподаткування. З метою полегшити тягар війни для населення та одночасно пришвидшити процес акумуляції коштів Конгрес відмовився від збільшення податків – джерелом фінансування мала стати внутрішня позика. 24 квітня 1917 р. Конгрес США ухвалив Акт про позику надзвичайного стану (Emergency Loan Act), яка дозволяла уряду випустити державні бонди. Цінні папери з періодом обігу у 30 років, під 3,5% передбачалось розмістити переважно серед населення, а не в банках, з метою не допустити корупційних схем і спекуляцій.

До листопада 1918 р. всього було прийнято 4 такі акти, що отримали загальну назву Позика Свободи (Liberty Loan), на загальну суму майже 17 млрд. доларів. Назва була обрана секретарем Казначейства В. Г. МакАду як така, що мала переконати населення, що гроші до останнього долара підуть на боротьбу демократії проти автократії [8]. Крім того, вже у квітні 1919 р. випущено так звану Позику Перемоги (Victory Liberty Loan) на суму у 4,5 млрд. дол. [3, с. 44]. Така політика уряду дозволила не друкувати грінбеки (паперові гроші), отже дозволила уникнути інфляції. Інфляція мала місце тільки щодо банківських кредитів й була менш помітною і руйнівною для економіки.

Набагато серйознішою проблемою, ніж матеріальне забезпечення участі у війні для уряду стала неготовність суспільства прийняти рішення Конгресу від 6 квітня 1917 р. про вступ США у війну. Декларація, яка була ініційована і пролобійована президентською гілкою влади не підкріплювалась, ані політичним, ані суспільним консенсусом з даного питання. Так, зокрема, дебати в Конгресі щодо оголошення війни закінчились тим, що 6 сенаторів і 50 конгресменів голосували проти [13, с. 215]. Сам президент від 1914 р. доклав чимало зусиль до того, щоб американське суспільство дотримувалось не лише юридичного нейтралітету, але й «нейтрального» мислення і почуттів. Проте від перших повідомлень літа 1914 р. з Бельгії та Східної Пруссії американське суспільство почало розділятися у своєму ставленні до війни [6, с. 46].

Основні лінії розколу пролягли між симпатиками тієї чи іншої з воюючих коаліцій та між прихильниками американського залучення та «пацифістами». Вступ країни у війну сколихнув масовий патріотичний рух, одним із наочних проявів якого стала купівля облігацій першої Позики Свободи. Попри песимістичні оцінки банкірів (не більше 350 тисяч тих, хто зголоситься на підписку), близько

4 млн. осіб за місяць від початку кампанії отримали право почепити на свій одяг спеціальні відзнаки підписантів [8].

Одночасно рішення про вступ підняло й хвилю антивоєнних протестних виступів, пік яких прийшовся на весну-літо 1917 р. Слід зауважити, що саме антивоєнні настрої максимально повно відображені в американській історіографії.

Одним із найбільш яскравих виразів антивоєнних настроїв став протест проти призовної кампанії. Мотиви учасників різнилися від особистого небажання служити до засудження кампанії як антидемократичної. Відповідно різнилися й методи – від ухиляння від призову до збройних постанов. Масове ухиляння від реєстрації, не з'явлення на медичну комісію, зрештою, відмова від служби – фіксувались у всіх штатах. Навіть у Нью-Йорку – центрі інтервенціоністських настроїв, 70 відсотків призваних заповнили відмовний бланк [13, с. 217]. Викрадення призовних списків, протестні мітинги, напади на військових і техніку і, нарешті, збройне повстання бідних фермерів (близько 1000 осіб) східної Оклахоми серпня 1917 р., відоме як Green Corn Rebellion [13, с. 218].

Приводом для прояву антивоєнного налаштування стала також Позика Свободи, що викликала яскраву критику з боку противників війни. Купівля акцій, розглядалась у американському суспільстві не лише як матеріальна допомога державі у веденні війни, але й як знак лояльності уряду. Отже, критика Позики була прямим шляхом до підозри у крамолі і підривній діяльності. Проте, навіть за таких умов, на мітингах і у приватних розмовах голосно звучали звинувачення уряду в тому, що він вимагає від громадян німецького походження, чи колишніх мешканців Австро-Угорської імперії долучитись до справи вбивства їхніх співгромадян або навіть їхніх братів, що служать у німецькій чи австрійській армії. Саму ж позикку називали «Акціями М'ясника» [5].

Підозра у нелояльності набула характеру ксенофобських, в першу чергу, антинімецьких суспільних настроїв. Вони виливались у непоодинокі факти позасудових розправ над підозрілими, а також породили таке явище як масові доноси, які заохочувались офіційними особами через брак персоналу та фінансів задля повноцінного контролю над суспільством [5]. Попри загальну негативність цього явища, саме ці просторі дописи дають уявлення про ті настрої, які мали місце у частини американців. Висловлені не на мітингах чи акціях, а в буденному житті ці настрої ставали суттєвим подразником для суспільної консолідованості. Так, зокрема, висловлювались переконаність у непереможності німецьких збройних сил і величчї кайзера, виправдовувались німецькі дії в Бельгії, які буцімто нічим не відрізнялись від дій американців у Мексиці, схвалювалась тактика підводної війни. Одним із символічних актів нелояльності стало використання прапора: або вивішування німецького, або паплюження американського – прапори зривали, рвали на шматки, використовували як ганчір'я тощо [5].

Попри широкий розмах антивоєнних настроїв в США у 1917 р., виступи носили здебільшого стихійний характер. Єдиною реальною організованою антивоєнною силою в США була Соціалістична партія, яка проводила активну антивоєнну кампанію літа-осені 1917 р., збираючи багатотисячні мітинги, друкуючи листівки і створюючи мережу вуличних агітаторів [13, с. 219-220]. Саме вона і викликала найбільше занепокоєння у влади, що, зрештою, вилилось в серію гучних арештів. Саме ці факти є основою для звинувачень і критики влади. Проте, як зауважує Ф. Дженкінс, підозра урядом соціалістів і активістів організації Індустріальні робітники світу (IPW) як союзників німецьких агентів аж ніяк не

була сміхотворним припущенням, а недооцінка їх значення могла виявитись помилковою. В своїх оцінках і діях влада спиралась і на недавній досвід Ірландії, де велике значення в антибританському повстанні 1916 р. мали німецькі гроші і зброя, і на досвід Росії, де німецька секретна акція допомогла розгортанню червоної революції [5].

Муніципальні вибори 1917 р. лише підтвердили тривогу уряду, адже виявили збільшення симпатій виборців до соціалістів в різних містах від 5 до 15 разів в порівнянні із звичними показниками, які ніколи не перевищували 5% електорату [15]. Ці вибори осені 1917 р. є показовими з багатьох обставин. По-перше, вони демонструють, що попри майже хрестоматійну оцінку політики уряду щодо соціалістів як репресивну, обмеження їх права на свободу слова не торкнулись їх права на передвиборчу діяльність. По-друге, засвідчують, як вдало конвертується критика уряду у політичні результати. По-третє, дуже приблизно, показують мінімальні кількісні показники антивоєнних настроїв в американському суспільстві. Так, зокрема, в окремих містах (наприклад, Буфало та Чикаго) соціалісти набрали на виборах до місцевих легіслатур 30,2 і 34,7% відповідно [15].

Такий стан суспільних настроїв вимагав від державної влади непересічних заходів. Урядові кроки в напрямку консолідації суспільства балансували на тонкій грані конституційних свобод, американських традицій та поточної необхідності нарощувати воєнні зусилля. Одним із перших кроків уряду по консолідації суспільства стало заснування вже 14 квітня 1917 р. Комітету суспільної інформації (Committee on Public Information). Створений на вимогу двох міністрів Війни і Флоту Комітет мав стати посередником між урядом і громадянами – надавати американцям інформацію про війну. Проте очільник нової структури журналіст Георг Кріл пішов набагато далі. Він сформував структуру із 75 тисяч спікерів, які провели 750 тисяч чотирьоххвилинних виступів у 5 тисячах американських містах і містечках, доводячи справедливість вступу США у війну [15]. Фактично, впродовж 2,5 років (до червня 1919 р.) в США функціонувала розгалужена система пропаганди. Діяльність Комітету характеризувалась багатьма дослідниками як несумісна із американською свободою думки, і, навіть, межуюча із цензурою: «менш оманлива ніж пропаганда, більш ліберальна ніж цензура» [8].

Питання цензури стало дійсно актуальним для американського суспільства після введення в дію 15 червня 1917 р. Закону проти шпигунства (Espionage Act). Обговорення проблеми запобігання шпигунській і підривній діяльності було розпочато в Сенаті, ще до вступу у війну як доповнення до Закону про нейтралітет. Адже німецька розвідка була потужною силою, що мала активні мережі у Західній півкулі, а в період між 1915 та 1917 рр. німецькі агенти дійсно реалізували декілька диверсійних атак на заводи по виготовленню зброї та інфраструктуру тоді ще нейтральних США. Очевидно, що в умовах війни проти Німеччини можна і слід було очікувати набагато більш серйозних атак [5]. Генеральний прокурор та президент США вимагали від Конгресу розширити існуючі положення Кримінального кодексу з тим, щоб отримати можливість карати підривну діяльність в різних формах.

Але в ході парламентських дебатів на перше місце в обговоренні вийшло питання цензури. Початковий проект закону передбачав «заборону публікацій, що стосуються національної оборони, що можуть бути корисна для ворога», що викликало обурення самим формулюванням оскільки прямо суперечило Першій

поправці до конституції США: «Конгрес не повинен видавати жодного закону... що обмежує свободу слова або друку» [8].

Після тривалих дебатів Палата представників і Сенат категорично відмовили виконавчій владі у повноваженнях на здійснення цензури. Проте, одночасно, доволі спірною виглядала Секція 3 Закону, що встановлювала штраф у розмірі 10 тис. дол. або/та тюремне ув'язнення на термін до 20 років за такі види діяльності в умовах війни як: неправдиві повідомлення і заяви з метою перешкодити роботі або успіху військових або військово-морських сил; неправдиві повідомлення і поради інвестору з метою перешкодити продажу позикових облігацій США; підбурення до непокори, бунту або відмови від військової служби та перешкоджання призовній та вербувальній службам; нелояльні, недостойні, непристойні висловлювання або лайка щодо форми правління, Конституції, військових або військово-морських сил США, прапору, військової уніформи; самовільне зображення прапор будь-якого зовнішнього ворога; підтримка словом чи ділом країни, з якою США знаходяться у стані війни та виступ проти справи Сполучених Штатів [1].

Саме ця частину виявилась найбільш суперечливою. Вона викривалась і сучасниками, і дослідниками як така, що вказувала на справжню ціль і завдання Закону, що лише лицемірно проголошувався боротьбою зі шпигунством. Так, Говард Зінн вважає, що «Закон про шпигунство був використаний для ув'язнення тих, хто говорив або писав проти війни... Близько 9 сотень людей були відправлені до тюрем у відповідності до Закону про шпигунство» [15]. Одночасно, Ф. Л. Паксон наголошував, що роздутість критики цього Закону і урядових дій «не відповідає ані рівню критичного ставлення до нього у суспільстві, ані тягарю примусу» [8].

Очевидно, що Закон про шпигунство наніс удар по духу Першої поправки. Безумовно, що вступ США у війну, який мав доволі суперечливі цілі і наслідки, став для американського народу випробовуванням на єдність. Проте, незаперечним виглядає, на наш погляд, й те, що Закон в повній мірі відобразив ті виклики, що постали перед американською владою і суспільством. Крім того, дії американської влади засвідчили доцільність принципу: коли нація перебуває у стані війни, багато речей, які можна говорити в мирний час, є такими, що підривають військові зусилля країни. І такі слова жоден суд не може розглядати як захищені жодним Конституційним правом.

Література

1. An Act To authorize the President to increase temporarily the Military Establishment of the United States. [Electronic resource]. – URL: <http://www.legisworks.org/congress/65/publaw-12.pdf>.
2. Excerpt from the original (1917) U.S. Espionage Act. [Electronic resource]. – URL: <http://www.firstworldwar.com/source/espionageact.htm>.
3. Childs Frederick C. United States Government Bonds / Frederick C. Childs // Annals of the American Academy of Political and Social Science. – Vol. 88, Bonds and the Bond Market. – Mar., 1920. – P. 43-50. [Electronic resource]. – URL: <http://www.jstor.org/stable/1014477>.
4. Higham John. Strangers in the Land: Patterns of American Nativism 1860-1925 / John Higham. – New Brunswick, NJ: Rutgers University Press. – 1955.
5. Jenkins Philip. «Spy Mad «?: Investigating Subversion in Pennsylvania 1917–18 / Philip Jenkins // Pennsylvania History. – 1996. – 63 (2). – P. 204-231. [Electronic resource]. – URL: <http://www.personal.psu.edu/faculty/j/p/jpj1/Spy%20Mad%20.htm>.
6. Kennedy David M. Over Here: The First World War and American Society / David M. Kennedy. – Oxford university press. – 2004. [Electronic resource]. – URL: <https://books.google.com.ua/books?id=YiZRC8bsOuoC&pg=PA399&dq=army+raise+volunteers+nation>

al+defense+act+1916&hl=en&sa=X&ei=nC7kUdbID_DG7Abbh4GABw&redir_esc=y#v=onepage&q=L
iberty%20Loan%20&f=false.

7. Murray Robert K. Red Scare: A Study in National Hysteria, 1919–1920 / Robert K. Murray. – University of Minnesota Press. – 1955.

8. Paxson Frederic L. American democracy and World war. Volume II. America At War 1917–1918 / Frederic L. Paxson. – Boston: Houghton Mifflin Company. – 1939. [Electronic resource]. – URL: https://archive.org/stream/americatwar1917002444mbp/americatwar1917002444mbp_djvu.txt.

9. Peterson H. C., Fite Gilbert C. Opponents of War 1917–1918 / H. C. Peterson, Gilbert C. Fite. – University of Wisconsin Press. – 1957.

10. The United States in the First World War: An Encyclopedia. Edited by Anne Cipriano Venzon, Paul L. Miles / Anne Cipriano Venzon, Paul L. Miles. – New York-London. – 1995. – P. 837. [Electronic resource].

– URL: https://books.google.com.ua/books?id=YiZRC8bsOuoC&pg=PA399&dq=army+raise+volunteers+nation+al+defense+act+1916&hl=en&sa=X&ei=nC7kUdbID_DG7Abbh4GABw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

11. United States military casualties of war. [Electronic resource]. – URL: https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_military_casualties_of_war.

12. «War is the Health of the State: An Interview with Howard Zinn», By Paul Glavin & Chuck Morse // Perspectives on Anarchist Theory. – Spring 2003. – Vol. 7. – № 1. [Electronic resource]. – URL: <http://flag.blackened.net/ias/13zinn.htm>.

13. Weinstein James. Anti-War Sentiment and the Socialist Party, 1917–1918 / James Weinstein // Political Science Quarterly. – 1959. – 74#2. – P. 215-239. [Electronic resource]. – URL: https://www.jstor.org/stable/2146632?seq=1#page_scan_tab_contents.

14. Yockelson Mitchell. They Answered the Call Military Service in the United States Army During World War I, 1917-1919 / Mitchell Yockelson // Prologue Magazine. – Fall 1998. – Vol. 30. – No. 3. [Electronic resource]. – URL: <http://www.archives.gov/publications/prologue/1998/fall/military-service-in-world-war-one.html>

15. Zinn Howard. People's History of the United States / Howard Zinn. – Harper Collins. – 2003. – P. 364. [Electronic resource]. – URL: <http://www.historyisaweapon.com/defcon1/zinnwarhea14.html>.

Надійшла до редколегії 20.03.2017

Yulia Honchar, Ph.D. in History, Associate Professor, M.P. Dragomanov National Pedagogical University, Kyiv, Ukraine.

STRUGGLE AGAINST SUBVERSION AND ESPIONAGE: THE UNITED STATES DURING THE FIRST WORLD WAR EXPERIENCE

Abstract. The article analyzes the importance of studying the US experience after joining the First World War for the modern Ukrainian society. The American historiography of the problem of the US government measures in ensuring of national security and social stability in war time is characterized. The challenges faced by the US government in 1917 are analyzed; the main measures of the authorities on struggle against subversion and espionage are characterized.

Trying most accurately to reveal tasks the author focuses on the events and circumstances that come out of the overall geopolitical situation during the First World War. The important factors that actualize research problems in the field of world history for the author are the presence of the similarity of the current historical situation with the circumstances of the past and the need to involve the experience of other countries to solve modern problems. At the same time the researcher points out that the mentioned issues did not become a theme of special studies of the Soviet and post-Soviet scientists. The attention of the Americanists was and is focused primarily on the motives, geopolitical ambitions, successes and failures of foreign policy and diplomacy of the United States. The interior policy of the American authority during 1917 – 1918, as the social situation in general, was stereotypically describing for a long time as repressive and reactionary.

Key words: US, World War I, The Selective Service Act, Espionage Act.